

PECURU

Meitanü'axüa Mexüacame Xapayari

Vaürisica

¹ Ne Pecuru necaninü'aritüni Quesusi Cürisitusüa nemiemetütü. Necanixevaüritüaca xeme xemanayexeiyarie xemeucuyaxixüa teüteri vasata, Punitutari Carasiyatari Caparusiyatari 'Asiyatari Vitiniyatari vasata xemetitei hicü.

² Xecananayexeiyarieni Cacaüyari que mütimaicai meripaitü ta'uquiyaritütü. 'Iyarieya xepatacacu Cacaüyarisie mieme xecaniyüaca. Quesusi Cürisitu mumieriecü, xemeta xecaniu'itiyani xuriyayacü, xemüyuvaüriyanicü yaxemütecahunicü que maine. Cuini mieme 'aixüa xüca tiuca'iyarini xehesie mieme, xüca xepitüaca yu'iyarisie xemüca'uximatüariecacü.

Tucari que temütepitüarie mexi teta'icueva yuri tete'erietü

³ Que mü'ane Tati'aitüvame Quesusi Cürisitu mücacaüyarieya mü'uquiyarieya, mücü hepaüsita 'aixüa queticuxaxasivani. Mücü vaücavamecü tatinenimayatü, hutarieca cataniutinuivitüani tucari temexeiyanicü mexi teta'icueva yuri tete'erietü. Quesusi Cürisitu müquite vasata manucuquecü yunivema catanayeitüani.

⁴ 'Ayumieme tahesie catininaquimücü tita mücatipünive mücatiyüvi mücatiyeyive, tita muyuavisie müre'üviyarie xehesie mieme.

5 Xemesü yuri xete'rietü xecani'üviyarieca Cacaüyari türücariyayacü. 'Ayumieme xecani-tavicueisitüariecuni, Cacaüyari que mütiha'arisie hicü, que mütimasiücünü xevicueisitüatü tucari 'aye'ayu quepaucua mütapare.

6 Müpaü xetemaitü xecaniyutemamavieca, sepanetü müreyeveşe hicü yapäumexa xemüyeheiveriecacü xeta'inüasietüvetü müiremecü.

7 Xüca xemasiücünü yuri yemecü que xemüte'erie, Cacaüyari 'aixüa pütayüni xehepaüsita, visi pütixexeiya, ve'emecü 'aixüa pütixexeiya quepaucua masiücütü mayani Qesusi Cürisitu. Xüca müpaü xetemasiücünü xeta'inüasietü, cuini mieme 'aixüa püyüni. Ni huru tuminiyari mütipünive mücüpaü 'aixüa püca'ane, sepa taipa mü'inüasieve.

8 Sepa hasuacu xemüca'ixeyavave Qesusi Cürisitu, xepinaqui'erie. Xeca'ixeyatü cuxi, hesiena yuri xepüte'erie. 'Ayumieme xepüyutemamavie 'anuyuhayevacamecü visi 'aneme que xemütepitüarie.

9 Titayari yuri xete'erie. Xe'iyari mütavicueisitüarenicü, 'ayumieme yuri xeteni'erieca. Mericüte, müpaü xe'itüarietü xenacünirümeni.

10 Mücü vicueisitüarica hepaüsita mepüyu'iyaritüatüvecai mepütevautüvecai Cacaüyari niucametemama quepaucua memütecuxatacai que xemütemiquieniquecai hepaüsita.

11 Mepütevautüvecai quepaucua müxatacai, que mü'ane tucari mühecüatacai Cürisitu 'Iyarieya vahesie mütiyiyacai. Yacatiyüvecacu cuxi 'Iyari

pütihecüatacai Cürisitu que müticuinequecai, 'arique visi 'anetü que mürayaniquecai.

12 Mümeri müpaü mepüte'u'üquitüarie, yuhesie mieme müpaü mepücayüacai que memütehüritüariecai, tame püta tahesie mieme mepüyüacai mücü hepaüsita. Xemesü hicü vicueisitüarica hepaüsita xepüte'utahüavarie vahepaü, texaxatamete yametenixecuxaxatüvacaitüni, 'Iyari Mütiyupatasie meteviyatü taheima meyenü'ariesie. Cacaüyari niuqui tuayametemama müpaü mepütemaicaqueyu que xemüte'utahüavarie.

Que xemüte'upasie, müpaü xequeteneu'uvani

13 'Ayumieme xequeneyuha'aritäaca yu'iyarisie 'aixüa 'anemecü xetecu'erivatü. Xequeneyumateni. Naimesie xequetenecuevieca tita xemütemiquieni quepauca masiücütü mayani Qesusi Cürisitu.

14 Türi yamemütecahu vahepaü xeyüatü, müpaü xepücayumaica meripaipaü, que xemüteyucahive'eriecai 'asixecatemitü'ana.

15 Que mü'ane müxe'uta'ini canipasieca. 'Ayumieme xemeta mücüpaü püta xe'ananetü xequenacüni, hesiena mieme xequenepasieca naimesie que xemüte'u'uva,

16 müpaü müre'uxacü, Xeme xequenepasieca nehiesie mieme, ne nemupasiecü.

17 Mücü yücü cativaxeyiatü niva'inüatani que memüteyurie yuxexuitü. Müya mü'ane xüca xe'utahüave yu'uquiyaritüme, xeteheiyehüvirietü xequeneyüaca mexi 'uva xe'utitei

18 müpaü xetemaitü, tita mütipünivecü cumu püratacü huru tuminiyaricü, mücücü xepüca'unanaiya quepauca xemuxünarie 'uxa'atüni varie yacü xEICÜa xemüca'u'uvanicü, xetevarima que memütexe'üquitüacai yututuyari.

19 Xepuxünarie Cürisitu xuriyayacü püta cuini mieme masi müraye'axecü. Mücü mavaripaü muxa nunusipaü caniumierieni, hesiena carahüivacacu 'asicatiyüvitü, 'aixüa 'anetü mavari mayanicü.

20 Cuie canetüarievacacu cuxi, Cacaüyari yacatinimaicaitüni que mütiyurieniquecai 'iya. Tucari 'aye'aximecacu, xeyariatü nayani xehesie mieme

21 yuri xemüte'erie Cacaüyarisie Cürisitu yatixepitüacacu, xeme xehesie mieme. Cacaüyari canenucuquetüani müquite vasata. Visi 'aneme nayeitüani yuri xemüteta'erienicü Cacaüyarisie, xemicueviecacü Cacaüyari.

22 Xecaniyu'itirieni yu'iyari, tita yuri mürainesie yaxetecahutü 'Iyarieya xepareviecacu, 'ayumieme xecanivanaqui'erieca yu'ivama yacü xEICÜa xecateva'itaiyatü. Mericüte, 'aixüa 'iyaricü xequeneyunaqui'erieca müiremecü.

23 Hutarieca xeniutinunuiva. 'Imüari müpünivesie xecaputinexüa. Mücapünivesie püta xeputinexüa, Cacaüyari niuquieya yatixepitüacacu mayeyuri yuheyemecü 'emütiterive.

24 Tamüsü,
Yunaitü teüteri
'Üxapaü mecani'aneneni.
Nai visi que memü'anene,
'Üxapa mieme tuturipaü
Mecani'aneneni.

'Ûxa pütayüna,

Tuturiyari pücaxürieni.

²⁵ Perusü Ti'aitame niuquieya püta

Yuheyemecü 'apütiterive.

Mücü niuqui müxata, niuqui 'aixüa manuyüne
canihücütüni xemuxatüarie.

2

¹ Xequetenehayeva 'axa xeteyurietü naime,
xepücate'irümaca, yacü xeicüa xepücatecuxatani,
xepüca'ütesaca, xepücavaniuquimaca hipame.

² Türi xique memutinunuivaxü vahepaü
püta xequenehive'erieca resi 'iyarisie mieme
müchahatuiyarie. Mücücü xecanitivericuni,
xetavicueisitüarietü xecanacünicuni.

³ Xüari xecane'inüatavaveni, müpaü xepütehetime
'aixüa que mütiuca'iyari Ti'aitame.

Tetepaü que mü'ane mayeyuri

⁴ Mücüsie xequeteneviyani. Tetepaü cani'aneni
mayeyuri. Teüteri menixani'erieca, Cacaüyari püta
nenayexeiya, ve'emecü 'aixüa tinixeyiani.

⁵ Xeme meta, tetexi que mütiu'uitüariva qui
mayanicü, yaxaicüa xeme xe'ayeyuyuritü
xequeneti'uitüarie qui xemacü necü 'iyarisie
mieme. Mara'acate xequenacüni Cacaüyarisie
mieme xemupasiecü, xemixatüanicü mavari
'iyarisie mieme que mütinaque Cacaüyari, Quesusi
Cürisitu xepareviécacu.

⁶ Tamüsü 'ayumieme müpaü püre'uxa,
Neuxei, Siyunisie nenitaqueni
Tete manayexeyarie
Sicurita mieme,
Cui ve'eme.

Que mü'ane yuri müti'erie hesiena

Tixaü pücauteviyani.

⁷ Cuiñi mieme ve'emecü 'aixüa que mütixeyarie, xemeta yuri xemüte'erie yaxaicüa xepütexeyarie hepaüna. Yuri memücate'erie vahepaüsita püta que maine,

Mücü tete qui vevivamete memixani'eri,

Mücütütü sicurita mieme tutuicame nayani.

⁸ Mücü metatü,

Mücü tetesie mepüti'ücamüre

Tete mürecaxüritüre canihücütüni.

Müme meniuti'ücamüre niuquisie
yamemücatecahucü. Müpaü memüteyurienicü
meniucayasarieni.

Cacaüyari teüterimama

⁹ Xeme püta xeime nuivari xecanihümetüni xemanayexeyarie. Mara'acate xepühüme xemüte'aitamete meta, xeime nuivari Cacaüyarisie mieme mupasie xepühüme, Cacaüyari yuteüterima püxe'ayeitüa. Müpaü xepü'anene xemütehecüatanicü marivemecü que mütiyuriene que mü'ane müxe'uta'ini xemütehayevacü yüvipa xe'u'uvatü, mücü hecüariyayasie püta xemu'uvanicü mümarivesie.

¹⁰ 'Anapai nuivari xepücahümetücai, hicüsü Cacaüyari teüterimama xecanihümetüni. Xepücanenimayasiecai, hicü xeputinenimayasie.

*Cacaüyari te'uximayatametemama xe-
queneyüaca*

¹¹ Nenaqui'erima cücamete xecanihümetüni cu'uvamete xecanihümetüni. 'Ayumieme müpaü necatinixetuicaniqueyu, xemütehayevacü

yaxeteyurietü que mütiyucahive'erie vaisie
tivyatü. Mücü hive'ericä ta'iyarimatü
caniyucuitüveni.

¹² Hipame nuivarite vasata 'aixüa 'anemecü
xequeneyüaca. Xüca müpaü xeteyurieca, sepa
memüxeniuquima 'axa xemüteyurie me'utiyuatü,
'aixüa 'anemecü xemüteyuriecü, mexexeyiatü
'aixüa me'utiyuatü mecanacünicuni masi
Cacaüyari hepaüsita, mücü tucari 'aye'ayu
quepaucua müvaxeyia.

¹³ Ti'aitamesüa xemümiemetecü, yaxequetenec-
ahuni que memutiyuane yunaitü heiserie
memexeyia teüteri vasata. Yaxequetenecahuni
cuiepa ti'aitame que maine mücü müve'emecü.

¹⁴ Yaxequetenecahuni 'isücate que memu-
tiyuane, cuiepa ti'aitame müvareyenü'axüacü
memüvatamari'itüanicü müme 'axa memüteyurie,
'aixüa memütevatahüavecü müme 'aixüa
memüteyurie.

¹⁵ 'Ipaü cani'aneni tita mütinaque Cacaüyari,
xeme 'aixüa xeteyurietü xemenucunacacü
tita yacü xEICÜa memüte'utiyuane teüteri
'asimemücatemate.

¹⁶ Xecanixüxünini, peru xexüxünitü, heiserie xe-
hexeyame 'axa xemüteyuriecacü xepücayu'erieca.
Cacaüyari te'uximayatametemama xe-
canihümetüni püta.

¹⁷ Ve'emecü 'aixüa xequetenivaxeyiani
yuxexuime. Xequenivanaqui'erieca 'ivamarixi.
Xequeteneuyehüvirieca Cacaüyari. Cuiepa
ti'aitame ve'emecü 'aixüa xequetenexeyiani.

Cürisitu ta'inüari patüa mütiucuinixücü

18 Te'uximayatamete yaxequetenecahuni que memutiyuane xecusiyarima naimecü xetevareuyehüvirietü. 'Aixüa memüte'u'iyari memüca'ayu'eririya nepücavaxata xeicüa, masi memüses'e'ita que memutiyuane yaxequetenecahuni.

19 'Aixüa püticühüavarüvani xüca hiveritüarieca Cacaüyari ha'erivatü, xüca tiucacucuineni heiseriemecü ca'itüarietü.

20 Titacü 'aixüa xetecühüavarüvani xüca xete'uca'enivani 'axa xete'uyurieme xeicüa, xe'utiveiyame. Masi 'aixüa püta xete'uyurieme xe'utiveiyame xüca xete'uca'enivani, Cacaüyari 'aixüa pütixetahüave.

21 Müpaü mütiyünicü xeputa'inierie, Cürisituta mütiucuinixücü xehesie mieme, 'inüari xepitüatü, xemiveiyanicü 'iya que mütiyurienecai.

22 Mücü 'axa pücatiuyuri. 'Irümari pücaxuavecai tetana.

23 'Axa ticühüavarüvatü 'axa pücativarutahüavixü. Ticuinetü 'asipücahainecai quename 'axa vayurieniquecai. Masi caniyuyuetuani, que mü'ane heiseriemecü müva'inüata 'aixüa miyuririenicü.

24 Mücü yuvaiyarisie canititüni tita 'axa temüte'uyuri cüyesie 'ucavivatü, tame te'utixünarieme 'axa temücateyurienicü 'uxa'atüni varie, temayeyuyurinicü püta heiseriemecü yatetecahutü. Mücü meucuveiyaxüacü, xepanayexüriya xeme.

25 Masi muxasi memeuyexüripaü xepüyüacai. Hicürixüa ta'aurie xe'axürieca muxasi vahüvemesie xepüte'uvi, que mü'ane xe'iyari mü'üviyasie.

3

Que müreyevese yamemüteyuriecacü meyu'üitatü

¹ 'Ucari yaxaicüa, yaxequetenecahuni que memutiyuane xecünama. Müpaü xeteyuriecacu, sepa hipatü yamemücatecahu niuqui que maine, va'üitama 'aixüa 'anemecü xe'u'uvacacu yuri mepüteta'eritüarieni 'asixeca'utiyanecacu,

² mexexeyatü que xemüte'u'uva Cacaüyari xetehueyhüvirietü xe'itiatücaitü.

³ Que xemüteyuquemaritüa, herie miemecü xecüa xepücamarivani, que xemüteyusa'a yücüpasie, hurucü que xemüte'aticuca, que xemüte'enacatücü 'ixuriqui.

⁴ Masi xequenemarivani que xemü'anene yutaüta haque mücahemasiücü herie, yu'iyarisie püta. Xüca xe'iyari ca'ayu'eriyani xüca cayuvatü 'umaca, mücü masi visi pürequemarie mücapünivecü. Que mü'ane müpaü mü'ane, Cacaüyari cuini mieme ve'emecü 'aixüa pütixeiya.

⁵ 'Ucari meripaitü 'amemu'uvacai memüpasiecai Cacaüyarisie miemecü, memüta'icuevacai yuri mete'erietü hesiena, müme müpaü mepütteyuquemaritüacai yametecahutü que memutiyanecai vacünama.

⁶ Sara meta yacatinicamiecaitüni 'Apurahami que mainecai, ti'aitame tinitamare. Xemeta nive-mama xecanacüne hepaüna 'aixüa xeteyurietü, xecamamatü xüca xemariusieca.

⁷ 'Uquisita yaxaicüa, xetemaivavetü yu'üitama vahamatü xequeneutiteni, müpaü xetemaitü, xehepaü memücatürücavicü yuvaiyarisie. Ve'emecü 'aixüa xequetenivaxeyani, müpaü

xetemaitü, mexeteütacacu vahesieta pütinaque
tucari memümiquienicü xehamatü. Müpaü xüca
xeteyurieca xenenevieri püca'anunamieni.

Yaxequeteneyurieca xe'iyari caxe'utaticü

⁸ 'Imatürieca yunaitü xequeneyuxevini
que xemüteyücühüave, xequeneyuxevini
'axeicüa xeyutemamavietü xeyuhiverietü
nusu, xequenivanaqui'erieca 'ivamarixi,
xequeteneyucanenimayaca, xepüca'ayu'eririyani.

⁹ 'Axa xete'upitüarieme 'axa xepüca'ayurieni.
'Axa xete'utahüavarieme 'axa xepücatevacühüaveni.
Masisü xequeneutavaviri Cacaüyari 'aixüa
memü'itüarienicü püta. 'Ayumieme xeputa'inierie,
xehesie mütinaquenicü 'aixüa xemü'itüarienicü.

¹⁰ Que mü'ane minaqi'erimücü tucari,
Que mü'ane mixeyamücü tucari 'aixüa mü'ane,
Quetihayevani 'axa 'utaitü yunenicü,
Quetihayevani yutetacü cuamanarica ticuxatatü.

¹¹ Que'icue'irieni tita 'axa müti'ane,
'Aixüa quetiyurieneni püta.
Queticuvauni 'aixüa mütivaxeyanicü teüteri.
Queyumexüitüaca mücücü.

¹² Ti'aitame nivaxeyani müme heiseriemecü
yamemütecahu,
Nacaya vaneneviericü pü'ayumieme.
'Axa pütivaxeyia müme 'axa memüteyurie.

¹³ Mücü meta, quepaicüsü 'axa püxeyurieni
xüca xeyuvaüriyani hicü xemüyumexüitüacacü tita
'aixüa müti'ane hepaüsita.

¹⁴ Mesü xüca xete'ucacucuineni heiseriemecü
yaxemütecahucü, xequeneyutemamavieca masi.
Xepücamacarüca, xepüca'yuxamurieca.

15 Masi yu'iyarisie xequeteneuyehüvirieca Ti'aitame Cürisitu que mütiupasie. Yuheyemecü xequeneha'arisieca xemütiniunicü tita xemütecueviesie mieme, yaxete'icühüavetü que mü'ane müxeta'ivaviya. Müpaü xetecuxatatü xepüca'ayu'eririyani xeicüa, xequeteneuyehüviri masi que mü'ane müxeta'ivaviya,

16 xe'iyari 'aixüa 'anecacu caxetate'acacu. Müpaü que memütexeniuquima, mücü hepaüsita mepüyuteteviyani müme memüxeniuquima que xemüteyurie 'aixüa 'anemecü, Cürisitusie xeteviyatü que xemüyüa.

17 'Aixüa caniyümücü xüca xete'ucacucuineni 'aixüa xemüteyuriecü, xücate müpaü tinaqueni Cacaüyari, peru 'axa xemüteyuriecü pücatixaü.

18 Cürisitütütü xei mieme xeicüa caniumüni tita teüteri 'axa memüteyurie hepaüsita. Que mü'ane heiseriemecü yamüticamiecai, mücü caniumüni tame heiseriemecü yatemücatecahu tahesie mieme, mütasi'aye'atüanicü Cacaüyarisüa. Que mütitevitücai, caniumierieni. Yu'iyari que mürexeyiacai, panutanieritüarie.

19 Müpaü 'anetü 'asita caneyani, püvarutaxatüa 'iyarite memanutaxüriyacai.

20 Müme meripai mepücayuvaüriyacai yamemütecahunicü quepaucua Cacaüyari müta'icuevacai tiuca'enivatü 'ana Nuhexi 'amuyeicacaisie, mexi naviya veviecai. Mücüsie meyetetü yayupaümetü 'atahaicatü meputavicuei memutihausie.

21 Mücü 'inüari canayani, 'üyarica cani'inüaritüni. 'Üyaricacü xevaiyari xepücahauxina que müticuiema, mücü masi xe'iyari caxetate'acacu

xepüyuhiritüa Cacaüyari xe'eniecacu. Müpaü xepüteyuvicueisitüa hicü, Quesusi Cürisitu manucuquecü.

²² Mücü Cacaüyari serieta 'apuve muyuavisiepai heyaca. Niuqui tuayamete heiserie hexeyamete türücaria hexeyamete yunaitü yamepütecahu que maine.

4

Aixüa xequetenaye'atüa que xemüte'uhüritüarie Cacaüyari 'imiquierieya hepaüsita

¹ 'Ayumieme, Cürisitu yuvaiyarisie que mütiucuinxü tahesie mieme, xemeta xequeneyuha'arütüaca que xemüteyucuinicü, hepaüna xeteyumaitü. Tamüsü que mü'ane yuvaiyarisie mütiucuinxü catiniuhayeva 'axa tiyurienetü.

² 'Ayumieme mexi yuvaiyarisie 'uyeica cuxi, tiucahive'erietü pücayüaneni, teüteri que memüte'ucahive'erie, Cacaüyari que mütinaque püta yatiniyurienemücü.

³ Senecatü tucari manuyetüasie tucari xepühücai yaxemüteyurienicü que mütivanaque nuivarite. 'Axecaniu'uvacaitüni xerucuyatüvetü, xete'ucahive'erietü xetarüvetü xe'ixüaratüvetü xecu'ietüvetü tetexi xeverayexeiyatü que mücatitauniva.

⁴ Müpaü xemücateyuriecü hicü mecanihüxiyaca, xeme vahamatü xemüca'utananausacü vahepaü xeyutatuatü xemütümayarienicü. 'Axa metenicux-atani.

⁵ Caneuyevacamücü müme niuqui memütaniunicü yuhesie mieme quepaucua

müvata'ivaviya que mü'ane 'amuve ha'arisietü müvata'ivaviyacü memayeyuyuri müquite yunaitü.

6 'Ayumieme teüteri memucui mecani-utaxatüarieni hepaüsitana niuqui 'aixüa manuyü necü, memüta'ivaviyarienicü yuvaiyarisie teüteri que memü'itüariva, yu'iyarisie püta memayeyuyurinicü Cacaüyari que mürayeyuri.

7 Mücü meta, canaye'aniri naitü mütiparecü. 'Ayumieme xetemaivavetü xequeneyüaca. 'Aixüa xequeneyumateni xemüyuneneviecacü.

8 Sepa naimecü, xequeneyunaqui'erieca yuheyemecü. Tiyucanaqui'eriecacu canayeitüarivani vaüca 'axa mütiuyuri.

9 Yuquita xequeneyunaqui'erieca niuqui xecaxüatüatü.

10 Cacaüyari que mütipaxepitüa yuxexuime, müpaü xequeteneyuparevieca. Que xemüte'uhürütüarie Cacaüyari 'imiquierieya hepaüsita mümüire hepaüsita, müpaü 'aixüa xequetene'uximayaca.

11 Xüca niucametüni, Cacaüyarisie mieme 'utaniütü queticuxatani. Xüca tiparevivametüni, müpaü quetivaparevieca Cacaüyari que mütitürücarिया. Müpaü xeteyuriecacu, Quesusi Cürisitu yatixepitüacacu, Cacaüyari visi catinücuxaxasivamücü naimecü. Mücü visi queticühüavarüvani, türücarिया quepitüarieca yuheyemecü. 'Icü niuqui caniseüyeni.

Cürisitusie tiviyatü que mütiyurieni tiucacucuinertü

12 Nenaqui'erima, xepücahüxiyaca xeta'inüasietüvetü sepa taicü. Xe'iyarixitüariecame xepücayu'erieca müpaü xemü'itüarieximecü.

13 Masisü que xemüteyuxevi Cürisitumatü, xete'ucacucuinetü 'iya mütiucuinixüpaü, mücücü xequeneyutemamavieca. Mücü meta, xüca müpaü 'aneni, cui xecaniyutemamaviecacuni quepaucua masiücütü mayani visi 'anetü.

14 Xüca 'axa xete'utahüavarieni Cürisitusüa xemümiemetecü, xequeneyutemamavieca, müpaü xetemaitü, 'Iyari visi mü'ane xehesie pütiviya, Cacaüyari 'Iyarieya hücütütü. Vahesüa 'axa püticuxaxasiva, xehesüa 'aixüa püticuxaxasiva püta.

15 'Aixüa pücaüyüni xüca xevitü xeme tiucacucuineni mütiyumemivacü mütinavayacü 'axa mütiyuriencü maniuvecü.

16 Masi xüca tiucacucuineni Cürisitusie mütiviyacü, pücaüyteviyani. Cürisitusüa miemetütü müpaü que'itüarieni masi, Cacaüyari 'aixüa müticuxaxasivanicü.

17 Tucari naye'ani 'ivaurica müsütüarienicü, Cacaüyari quie quiecatari meri temüta'inüasienicü. Xüca tahesie sutüarieni meri 'ivaurica, quesü me'u'itüarieni müme memücaüyuvaüriya yamemütecahunicü niuqui que maine Cacaüyari hepaüsita 'aixüa manuyüne.

18 Müme heiseriemecü yamemütecahu

Xüca haveri mieme xeicüa me'utavicueisitüarieni, Haquevari müme Cacaüyari memüca'ayexeiya, Haquevari müme 'axa memüteyurie.

19 'Ayumieme müme memüte'ucacucutine müpaü mütinaquecü Cacaüyari, müme caneuyeveca 'aixüa meteyurietü memüyuyetuanicü, que mü'ane müvarunetüa müva'üviyanicü va'iyari. Mücü yacatinicamieni que maine.

5

Cacaüyari muxasimama xequeniva'üviyani

¹ 'Ayumieme 'ipaü nepütivatuicaniqueyu xe'uquiyarima. Neta xehepaü necani'uquirasitüni, necaniuniere Cürisitu tiucuinecu, neta neheixeyatü necanayani tita 'umüramie visi 'anetü que temütexeisitüarieni, 'ayumieme nepaine.

² Cacaüyari muxasimama xehesie memüte'unaquixü xequeniva'üviyani. Vaüriyarica xecayüatü, xe'iyari ya'anecacu püta xequeniva'üviyani que mütinaque Cacaüyari. Tumini xehive'erietü xEICÜA xepücayüaca xeteyucumanatü, yaxequeteneyuvaüriyani püta.

³ Xevamarivecatüatü müme xehesie memütenaque xepücayüaca, masi 'inüari xequenayuyeitüaca muxasi vahesie mieme.

⁴ Quepaucua muxasi vahüvemete va'uquiyari xeyarietü mayani, muma xecananuti-maniyariecuni mücayeive, visi xe'ananetü xepayeitüarieni.

⁵ Xeme xemühehecua yaxEICÜA, que memutiyuane 'uquiravesixi yaxequetenecahuni. Xeca'ayu'eririyatü xequeneyüaca yunaime vahepaüsita naimecü.

Cacaüyari nivaraye'unieca

Müme memüte'ucaxani'erie,

'Aixüa pütiuca'iyari püta

Tixaütü memücatehüme vahesie mieme.

⁶ 'Ayumieme Cacaüyari yütürücariyacü xetuicacacu, tixaütü xecatehümetütü xequenacüne, mücü yemecü tixaü xetehümetüme müxe'ayeitüanicü tucari 'aye'ayu.

⁷ Que xemüteyu'iyaritüa, xequeteneyetui ri naimé, mücü xehepaüsita müyu'iyaritüacü.

⁸ Xequeneyumaténi xequenayenenieréni. Xeneüquixivi pücuyeica mayé mahivapaü 'icuvaunetü que mü'ane mütacuani Cauyumarietütü.

⁹ Xequenaye'unieca, xequeneyuseiriyani yuri xete'erietü, müpaü xetemaitü, caneuyeveca yax-eicüa memüte'ucacucuinenicü yunaitü 'ivamarixi naisarie cuiepa.

¹⁰ Mücü meta, Cacaüyari naimécü 'aixüa catiniuca'iyarini. Mücü canixe'uta'inieni hepaüna visi xe'ananeme müxe'ayeitüanicü yuheyemecü Cürisitusie xeteviyacacu. Mücüri yapaümexa xetecuineyu canixemanesiquitüamücü, canixeseiriyamücü, canixetürücariyamücü, xequitüa mieme tesariya canitaquemücü.

¹¹ Mücü türücaríya quepitüarieca yuheyemecü. 'Icü niuqui caniseüyeni.

Teütüarica

¹² Sirivanu ta'iva yamüticamie que nemüticu'eriva nesipareviecacu, yapaümemecü 'ipaü netinixe'uta'utüirieni nexetuicatü netixehécüatüatü quename yuricü 'ipaü 'aixüa tiuca'iyari Cacaüyari. Mücü 'aixüa tiuca'iyaricacu xehesie mieme xequeneti'uca.

¹³ Müme Vaviruniyatari memüyutixexeüriva xehepaü memanayexeyarie mecanixevaüritüaca. Nenive Maricuxi meta canixevaüritüaca.

¹⁴ Xeteyucanaqui'erietü xequeneuyuvaüritüaca xeyunaquetü.

Yunaitü Cürisitusie xemüteviya xüca xepitüarica
yu'iyarisie xemüca'uximatüariecacü. Müpaü xeicüa
cani'aneni.

**Cacaüyari niuquieya xapayari türatu hecuame
hepaüsita tati'aitüvame tasivicueisitüvame
Qesusi Cürisitu mi'atüa
New Testament in Huichol (MX:hch:Huichol)
El Nuevo Testamento de nuestro señor y salvador
Jesucristo**

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Huichol

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Huichol [hch], Mexico

Copyright Information

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Huichol

© 1988, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

79690d81-fd4b-51b4-a3a6-712e0fddaca3